

หน้า ๖

เบ็สรูป

สภาการศึกษาแห่งชาติ ได้เกิดกลุ่มพลัง
 ทางการเมืองขึ้นมากมาย และกลุ่มหนึ่งบทบาทในการเคลื่อนไหวที่สำคัญที่สุดได้แก่ขบวนการนัก
 ศึกษาซึ่งจะพบได้ว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองก็เกิดขึ้นจำนวนมากนั้น เป็นการดำเนินการหรือ
 ได้รับแรงสนับสนุนจากขบวนการนักศึกษา โดยมีขอบเขตการเคลื่อนไหวที่กว้าง ครอบคลุมปัญหา
 หลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัญหาอิทธิพลของต่างชาติ โดยเฉพาะกรณีการเข้ามาตั้งฐานทัพ
 ของสหรัฐอเมริกาที่ขบวนการนักศึกษาก็กว่เป็นปัญหาที่กระทบต่อเอกราชของชาติ ปัญหาสิทธิเส-
 รัภาพประชาธิปไตยที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจเผด็จการของรัฐ ปัญหาความไม่เป็นธรรม
 ในสังคม และได้มีการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆกัน โดยมีองค์กรนำที่สำคัญที่สุดคือ ศูนย์กลางนัก-
 สัตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) ทั้งนี้กล่าวได้ว่าขบวนการและองค์กรนักศึกษาวางอย่างศนท.นี้
 เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่เกิดขึ้นและพัฒนาตัวเองขึ้นจากสภาวะแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
 และอิทธิพลของการเคลื่อนไหวทางความคิดภายในองค์กรเอง

การเป็นองค์กรนำของศนท.นั้นลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นองค์กรที่ผูกพันกับคนหมู่มากและ
 ทั้ทางในการเคลื่อนไหวจากภายนอกองค์กรค่อนข้างมาก โดยจะเห็นได้จากการเคลื่อนไหวของ
 กลุ่มอิสระซึ่งในเวลาต่อมาได้จะรวมกันตั้งเป็นพรรคนักศึกษา เช่น พรรคพลังธรรม ในมหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ พรรคจุฬาลงกรณ์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พรรคแนวร่วมมหิดล ในมหาวิทยาลัย
 มหิดล พรรคประชาธิปไตย ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น ที่ได้พยายามเข้าไปมีบทบาทและกุม
 การนำในศนท.มาโดยตลอด โดยเฉพาะตั้งแต่หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แม้ว่าโดยโครงสร้าง
 ของศนท. และคณะกรรมการต่างๆ จะประกอบด้วยตัวแทนที่เป็นทางการจากองค์กรหรือ

สโมสรนักศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย แต่เนื่องจากองค์กรหรือสโมสรเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นผลิต
 ผลของการเคลื่อนไหวของพรรคนักศึกษาที่ก้าวหน้า จึงทำให้หรือเหตุผลของพรรคนักศึกษา ไปปรากฏ
 อยู่ในสมท. ด้วย และ ไม่เพียงแต่จะมีเหตุผลในแง่ของการส่งคนเข้าไปกรรมการในองค์การสมท.
 เท่านั้น ในแง่ของการขึ้นหน้าหรือการกำหนดการเคลื่อนไหวต่างๆพรรคเหล่านั้นจะมีบทบาทมาก
 ด้วย เพราะมีผู้ปฏิบัติงานเคลื่อนไหวอยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยของตนที่สุด และการที่
 สมท. จะทำการเคลื่อนไหวไม่ว่าจะกรณีใด ก็ต้องอาศัยนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นฐาน
 รองรับ จึงทำให้การเคลื่อนไหวของสมท. ถูกกำหนดโดยพรรคและกลุ่มอิสระเหล่านั้นค่อนข้างมาก
 ภายใต้เงื่อนไขที่ทำให้การจัดการและการตัดสินใจขององค์กรจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ดังนั้นแม้ว่า
 สมท. จะเป็นองค์การที่มีการจัดโครงสร้างและมีธรรมนูญกำหนดองค์กรที่แน่นอน แต่การเคลื่อนไหว
 ใดๆทั้งที่เป็น การเคลื่อนไหวภายในสมท. และบทบาทที่แสดงออกมาทางภายนอกนั้นขึ้นอยู่กับตัวบุคคล
 มากกว่า จึงทำให้ภาพของสมท. ในฐานะที่เป็นองค์การที่มีธรรมนูญเป็นต้นกำหนดฐานะและการ
 ดำเนินงานปรากฏออกมาไม่ชัดเจนเท่ากับภาพขององค์กรที่มีบุคคลเป็นผู้ผลักดันทั้งฐานะและบทบาท
 ในลักษณะนี้จะเห็นได้ว่าแม้แต่การเลือกตั้งคนที่จะขึ้นมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการสมท. และ
 รองเลขาธิการยังเป็นการกำหนดตัวคนที่จะเข้ารับตำแหน่งกันก่อนแล้ว ในหมู่นักศึกษาจากพรรค
 นักศึกษาต่างๆ จากนั้นจึงค่อยกลับไปดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในธรรมนูญ เช่น ในการมี
 ที่ถาวรถาวร เลขาธิการเป็นเลขาธิการ เป็นต้น และการตัดสินใจเพื่อเคลื่อนไหวทาง
 การเมืองต่างๆของสมท. ก็เป็นเรื่องที่ถูกกำหนดและชี้นำกันที่ตัวบุคคลที่เป็นคนนำทั้งในสมท. เอง
 และคนนำนักศึกษาจากภายนอกองค์กรนี้ การจัดตั้ง "แกนม่วง-เหลือง" และบทบาทของกลุ่มแกน
 นำเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญถึงลักษณะดังกล่าว

จากการศึกษาได้พบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการนักศึกษาซึ่งมีสมท.
 เป็นแกนนำนั้น มีลักษณะที่นับว่าได้เผชิญหน้ากับอำนาจรัฐมากยิ่งขึ้น โดยมีปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหลัก
 ต้นคือความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคมของขบวนการที่ถูกกำหนดขึ้นภายใต้สถานการณ์และการ
 เคลื่อนไหวของขบวนการเอง กล่าวคือในระยะแรกๆ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แนว

ความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคมที่มีอิทธิพลในขบวนการได้แก่ เสรีนิยมประชาธิปไตย โดยเห็น
 ว่าหากการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย มีการใช้รัฐธรรมนูญ และมีรัฐสภาที่ประชาชนมีโอกา
 สได้เลือกตัวแทนของตน เข้าไปเป็นปากเสียงแทนตนได้แล้ว จะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิด
 ขึ้นในสังคม โดยเฉพาะ ปัญหาการใช้อำนาจเผด็จการของรัฐ แต่จากประสบการณ์นักศึกษาได้
 รับไม่ว่าจะเป็นปัญหารัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นใหม่ในปี 2517 ซึ่งมีลักษณะที่ไม่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญ
 ฉบับก่อนหน้านั้น คือ มีการกำหนดให้วุฒิสมาชิกได้มาจากการแต่งตั้งแต่มีสัดส่วนอำนาจเท่าเทียมกับ
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเลือกเข้ามา จึงเท่ากับว่าประชาชนไม่มีอำนาจควบคุมอำนาจ
 นับด้วยเหตุอย่างสมบูรณ์เท่าที่ตนเห็นของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม ปัญหาเรื่อง
 เสถียรภาพของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากไม่มีพรรคการเมืองใดที่มีเสียงมากพอที่จะ
 เป็นรัฐบาลได้ จึงต้องไปรวมกับพรรคเล็กพรรคน้อยหลายพรรคอย่างรัฐบาลสมัย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์
 ปราโมช จนเป็นผลให้ในที่สุดรัฐบาลต้องยุบสภาในเดือนมกราคม 2519 ปัญหาความไม่เป็นธรรม
 ในสังคม ความเดือดร้อนและความทุกข์ยากของประชาชนที่นักศึกษาได้มีโอกาสประสบพบเห็นด้วย
 ตนเอง ในขณะที่ร่วมต่อสู้กับกรรมกรและชาวนา และปัญหาที่เกิดจากการที่นักศึกษาเองได้พยายาม
 เข้าไปมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเด็นที่สำคัญอันหนึ่ง คือกรณีเคลื่อนไหวคัดค้านการ
 ทำสงครามเวียดนามของสหรัฐอเมริกาที่นำไปสู่การต่อต้านฐานทัพอเมริกาในประเทไทยภาย
 หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ศนท. และขบวนการนักศึกษาได้มีบทบาทในการเคลื่อนไหวในประเด็น
 นั้น จากการเคลื่อนไหวมีผลโดยตรงต่อความคิดของนักศึกษา การเคลื่อนไหวต่อต้านฐานทัพอเมริกา
 นั้นนับเป็นการท้าทายอำนาจรัฐและการแสดงออกที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองอย่างชัดเจนทำให้
 ให้รัฐมีปฏิกิริยาตอบโต้ในเรื่องนี้อย่างหนัก ประสบการณ์จากความพยายามเข้าไปมีบทบาททางการเมือง
 ครั้งนี้ทำให้นักศึกษาเชื่อว่า ในระบบการเมืองไทยเช่นนั้น รัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้
 แสดงความคิดเห็นคัดค้าน โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ระดับชาติ นอกจากนี้กระแสการ
 ปราปรามของรัฐที่ได้มีการลอบสังหาร ชัมพูและห้าร้อยนักศึกษา ปัญญาชน กรรมกร และชาวนา
 ที่ได้เคลื่อนไหวต่อสู้ในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐ โดยเฉพาะตั้งแต่ปลายปี 2517 เป็นต้นมา (หาก
 พิจารณารายชื่อ จำนวน และเวลาของนักลอบสังหารทางการเมืองจากภาคผนวก ข. จะพบว่า

ตั้งแต่ปลายปี 2517 จนถึง กันยายน 2519 มีผู้ถูกลอบสังหารเป็นจำนวนมากถึง 50 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นชาวนา 27 คน) จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ประกอบกับการที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะในอินโดจีนในครั้งแรกของปี 2518 ได้ปลุกค่นักศึกษาไปสู่ข้อสรุปทางการเมืองที่ปฏิเสธความคิดเสรีนิยมประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยแนวทางรัฐสภาและด้วยสันติวิธี หันไปยอมรับความคิดสังคมนิยมและแนวทางในการเปลี่ยนแปลงด้วยการปฏิวัติ โดยใช้กำลังอาวุธ ในงานของ David Morell กับ ชัยอนันต์ สมุทวณิช เรื่อง Political Conflict in Thailand : Reform, Reaction, Revolution ก็ได้ชี้ให้เห็นว่าในปี 2518 นั้นผู้นำนักศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิเสธแนวทางในการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยกระบวนการตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย และหันมาใช้แนวทางในการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง โดยการปฏิวัติแทน : หากพิจารณาภายในศตท.แล้ว จะพบว่าความเปลี่ยนแปลงทางความคิดนี้ปรากฏชัดเจนนในสมัยที่เกรียงกมล เลขาธิการคนแรกเป็นเลขาธิการศตท.ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2518 ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของนักศึกษาก้าวหน้าของกลุ่มอิสระตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ได้รวมกันตั้งเป็นพรรคนักศึกษาจนสามารถเอาชนะการเลือกตั้งเข้าไปบริหารงานขององค์การหรือสโมสรนักศึกษา และเข้ากุมองค์การศตท.ในที่สุด

แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทางความคิดที่เกิดขึ้นนี้ ได้ส่งผลโดยตรงต่อบทบาทการเคลื่อนไหวของศตท.และขบวนการนักศึกษาทั้งหมดในลักษณะที่เป็นการเผชิญหน้ากับอำนาจรัฐมากขึ้น ขณะที่ยังรัฐได้เพิ่มมาตรการในการปราบปรามมากยิ่งขึ้น และสร้างความชอบธรรมในการปราบด้วยการใช้สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นข้ออ้าง การกระทำดังกล่าวสอดคล้องกับความมั่งคั่งของนักศึกษาและประชาชนส่วนใหญ่มากกว่าความคิดสังคมนิยมและแนวทางการ -

¹ David Morell and Chai-anan Samudavanija, Political Conflict in Thailand : Reform, Reaction, Reaction, p. 163.

เปลี่ยนแปลงด้วยการปฏิวัติของนักศึกษา กรณีเหตุการณ์นองเลือด 6 ตุลาคม 2519 ฝ่ายนักศึกษามีท่าทีข่มขู่ประท้วงการกลับมาเข้าประเทศของจอมพลถนอม กิตติขจรอีกเป็นครั้งที่สองจึงถูกปราบปรามอย่างหนักด้วยข้ออ้างว่านักศึกษากำลังหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ และเป็นบ่อนทำลายชาติ ส่งผลให้สนท.และขบวนการนักศึกษาดึงยุดบทบาทการเคลื่อนไหวทางการเมืองดังที่ได้ดำเนินมาตั้งแต่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ลง อย่างไรก็ตามการปราบปรามครั้งนั้นกลับเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษายอมรับความคิดสังคมนิยมมากขึ้นกระทั่งได้ตัดสินใจเข้าร่วมการต่อสู้กับพลท.ในป่าเป็นจำนวนมาก และประกาศตัวเองอย่างชัดเจนว่าโดยนัยอยู่บนจุดที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยการปฏิวัติ สนท.ถึงกับได้ประกาศตั้ง "ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ในสถานการณ์สู้รบปฏิวัติ" ส่วนพวกที่ไม่ได้เข้าป่าส่วนมากก็ยังคงดำเนินการเคลื่อนไหวอย่างลับๆต่อไป

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า การที่จะเข้าใจถึงการคล้อยตามความคิดของนักศึกษาที่นำไปสู่การยอมรับความคิดสังคมนิยมแบบปฏิวัติในที่สุดนั้น ควรจะ ได้พิจารณาประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสนท.และขบวนการนักศึกษากับพลท. แม้จะสามารถรับรู้ได้ว่าพลท.มีอิทธิพลทั้งต่อความคิดและการจัดองค์กรของขบวนการนักศึกษาจริง ทั้งนี้โดยพิจารณาจากเนื้อหาของความคิดว่าเป็นความคิดสังคมนิยม ในแบบที่เป็นการอธิบายของพลท. จากการจัดองค์กรและความพยายามสร้างวินัยในองค์กรให้สมาชิกก่อปฏิวัติ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาในขบวนการเองก็ยอมรับว่าพลท.เข้ามามีอิทธิพลจริง และการที่นักศึกษาจำนวนมากได้เข้าป่าไปร่วมการต่อสู้กับพลท.ภายหลัง 6 ตุลาคม 2519 การประกาศเจตนารมณ์ในการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของผู้นำนักศึกษาหลายคนผ่านสถานีวิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย (สปท.) ซึ่งเป็นกระบอกเสียงของพลท. ตลอดจนการประกาศตั้ง "ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ในสถานการณ์สู้รบปฏิวัติ" ล้วนเป็นเครื่องยืนยันอิทธิพลของพลท.ในสนท.และขบวนการนักศึกษาได้ แต่ทั้งหมดนั้นเขียนไม่อาจจะลงไปสู่รายละเอียดต่างๆ เช่นว่าพลท.เข้ามามีความสัมพันธ์ได้อย่างไร หรือใครเป็นผู้เข้ามาประสานความสัมพันธ์นี้ เนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกับความผิดกฎหมายมา โดยตลอด ทำให้ขาดการจด

บันทึก และ ในปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดจะอธิบายเรื่องนี้ได้อย่างชัดเจนและเปิดเผย การเปิดเผย
 เป็นเพียงการยอมรับว่าพลท.เข้ามามีอิทธิพลในขบวนการนักศึกษา และมีคนของพลท.ได้เข้ามา
 เคลื่อนไหวในขบวนการจริงเท่านั้น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย